

nemlig ved Aarhundredets Begyndelse, hvor Skatter fremkom i et meget stort Antal, næsten et Utaal, og hvor der var meget stor Ulighed tilstede, Opkrævingen var meget kostbar, og Skatterne jævnlige uretfærdige og ulige. Skjøndt jeg vil indrømme, at vi ikke have Skatter nu, der kunne staa ved Siden af den Periode, saa maa jeg dog ved en Sammenligning mellem nu og da selvfølgelig tage de fornødne Hensyn til de Forordninger, som nu kunne stilles til et velordnet Skattevæsen, og de Forordninger, der dengang kunde stilles. Der var jo dengang saa overmaade store Udgifter, at Staten maatte søge sine Indtægtskilder, hvor de gaves, uden at kunne vrage, og det lod sig endda ikke gjøre at dække Udgifterne uden en meget stor Underbalance; nu er Forholdet omtrent det Modsatte, nu har Staten det i sin Magt at kunne tilveiebringe et saa at sige exemplarisk Skattevæsen, hvor Retfærdigheden overalt kunde være Grundlaget, og Humaniteten ledende, og naar den paa ingen Maade er det, men trods de rige Indtægtskilder Staten dog bevarer et mangelfuldt Skattevæsen, giver dette naturligvis en ganske anden Anledning til Afsigt fra Skattehernes Side, end naar det ikke er Tilfældet. Ei heller tror jeg forøvrigt, at den Trøst, som man saa ofte har villet henvise Betrængte til og saa med Hensyn til Skattevæsenets Ordning, nemlig at Mange have det ligesaa slemt, og nogle endnu værre andre Steder, som jeg antydede, ret vel vil kunne passe her, thi jeg tvivler meget om, at vort Skattevæsen fortjener at stilles i første Række blandt de forskellige Staters. Min Tvivl grunder jeg navnlig paa, at Indkomstskatten som bekjendt er indført i mange europæiske Stater, og naar man som jeg anser Indkomstskatten som den bedste af alle Skatter, ja, den eneste retfærdige, bidrager det til at vække Tvivl om, at vort Skattevæsen herhjemme skulde høre til de allerbedste. Selv om da ogsaa det var Tilfældet, at vort Skattevæsen herhjemme hører til de allerbedste — hvorved der er at bemærke, at saa maatte Andres Skattevæsen være overmaade slet — taler dette jo paa ingen Maade for, at man skulde undlade at indføre Forbedringer deri, naar det kunde ske paa en saadan Maade, at man samtidig med at tilveiebringe større Retfærdighed og Lighed for Skatteherne tillige opnaaede større Indtægt for Staten, eller, hvad jeg med større Grund tør lægge Vind paa, at der for Staten opnaaedes større Skatteevne. Det er dette og Muligheden for, at dette kan finde Sted, som jeg her vil bede om Tilladelse til i nogle saa Træk at fremføre. Skjøndt jeg selvfølgelig ikke vil for-

lange at komme ind paa nogen udførlig Skildring af vort Skattevæsen overhovedet, vilde det paa den anden Side maaste anses for endnu mere uheldigt, hvis jeg stillede Forslag om dette uden at gjøre Forløb paa at fremstille nogle af de efter min Mening mest fremtrædende Mangler, der findes ved de forskellige Beskatninger. Forinden jeg imidlertid skriver hertil, tør jeg maaste endnu nævne enkelte af de større Indtægter, som fremkomme udenfor Beskatningen, og om den af disse, der staaar først opført paa Finantsloven, Domænerne, vil jeg gjerne sige et Par Ord. Saa længe jeg har overværet Finantslovsbehandlinger i dette Thing, har det altid været mig paafaldende, hvor ringe en Opmærksomhed Domænerne have været Gjenstand for, enten jeg saa tager de tidligere Forhandlinger om Finantsloven eller denne Forhandling, og enten jeg tager den mundtlige eller skriftlige Del deraf. Efter denne ringe Opmærksomhed at dømmes, maatte man jo komme til en af to Formodninger, enten den, at Domænerne kun have en ubetydelig Værdi, eller ogsaa at Alt her er, som det burde være med Hensyn til Indtægterne, de give. Men ingen af disse Formodningee vil, saavidt jeg kan skjønne, holde Stik overfor et kritisk Blik. Hvad Værdien angaar, kan jeg henvise til, hvad der for et Par Aar siden under en Finantslovs Forhandling her i Salen blev fremsat af et æret Medlem, som ikke er tilstede. Værdien blev dengang anslaaet til omtrent 33 Millioner Kr.; dette er ganske vist ikke saa Lidt, men, saavidt jeg skjønner, er denne Kalkulation urigtig, men ikke i Retning af, at den er for høi, tværtimod i Retning af, at den er meget for lav. Jeg tør udtale som min Overbevisning om den Værdi, som man nærmest kunde ansætte Domænerne til, at man ikke gaar meget for vidt ved at anslaa den til en samlet Værdi af 50 Millioner Kr. Jeg skal selvfølgelig ikke i dette Dieblit trænge nærmere ind heri, men det er min Anskuelse, og jeg skal ved Leilighed, hvis jeg bliver opfordret dertil, nærmere godtgjøre, hvad jeg her har sagt. Gaar man ud fra en Værdi af omtrent 50 Millioner og ser, at Indtægterne paa dette Forslag er opført med 1,132,000 Kr., finder man altsaa, at det; der bydes os, er lidt over 2 pCt. Nu veed jeg ganske vist, at man ikke er forvænt med høie Renter med Hensyn til Ting, der angaa Landvæsenet, men saa Lidt som 2 pCt. har jeg dog ikke erfaret, man har faaet af større Ting, med Hensyn til hvilke man kunde fordrø, at der var en nogenlunde god Orden; man pleier dog at gaa op til at fordrø en Rente af omtrent 3—4 pCt. eller Noget, der ligger der op til, og som et en-